

POTREBE, POTENCIJALI I PROBLEMI MLADIH U HRVATSKOJ:

predstavljanje dijela rezultata
znanstveno-istraživačkog projekta

Informativni dan o programu Erasmus+
AMPEU, Zagreb, 2. travnja 2014.

Prof. dr. sc. Vedrana Spajić-Vrkaš

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

O projektu

- **Nositelj:** Ministarstvo mladih i socijalne politike RH
- **Voditeljice istraživanja i autorice izvještaja:**
  - Prof. dr. sc. Vlasta Ilišin, Institut za društvena istraživanja u Zagrebu
  - Prof. dr. sc. Vedrana Spajić-Vrkaš, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
- **Suradnici:**
  - Mag. Ines Elezović, NCVVO (analiza domaćih i europskih politika za mlade)
  - Mag. Izvor Rukavina, Odsjek za sociologiju, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu (obrada podataka)
  - Mag. Dorijan Vahtar, Centar za ljudska prava i demokratsko građanstvo Filozofskog fakulteta u Zagrebu (koordinacija terena)
  - Mag. Andrea Šimunović, Centar za ljudska prava i demokratsko građanstvo Filozofskog fakulteta u Zagrebu (koordinacija terena)

Cilj i zadaci projekta

- Cilj:

ustanoviti i analizirati osnovne značajke društvenog položaja, potreba, problema i potencijala mladih u Hrvatskoj., s posebnim naglaskom na područja istaknuta u domaćim i europskim politikama za mlade

- Posebni zadaci:

- ustanoviti, opisati i analizirati društveni položaj, potrebe, probleme i potencijale mladih u Hrvatskoj;
- usporediti recentne s ranijim istraživačkim podacima o mladima kako bi se detektirao opseg i smjer eventualnih promjena nastalih u današnjoj generaciji mladih u Hrvatskoj.
- ustanoviti, opisati i analizirati utjecaj relevantnih socijalnih obilježja mladih na njihov društveni položaj, potrebe, probleme i potencijale

Područja istraživanja

- obrazovanje, profesionalno osposobljavanje i usavršavanje u kontekstu cjeloživotnog učenja
- zapošljavanje i poduzetništvo
- zdravlje i zdravstvena zaštita
- socijalna zaštita i uključivanje
- aktivno sudjelovanje mladih u društvu, politička participacija i volonterske aktivnosti
- mladi u europskom i globalnom okruženju
- mladi i kultura

Metodologija

- Strukturirani zajednički upitnik sa 67 pitanja zatvorenog i otvorenog tipa te nominalnim i intervalnim skalama (s pisanim uputama za anketare)
- Dodaci (nizovi pitanja otvorenog i zatvorenog tipa za podskupine):
  - A: učenici (5 pitanja)
  - B: studenti (8 pitanja)
  - C: nezaposleni (8 pitanja)
  - D: zaposleni s ugovorom o radnom odnosu (5 pitanja)
- Broj varijabli:
  - zajednički dio: 499
  - dodaci ukupno: 47
- Grupiranje varijabli prema sljedećim dimenzijama:
  - sociodemografska, sociostrukturalna i sociokulturalna obilježja mladih
  - obrasci ponašanja, percepcije problema i potrebe (po područjima)
  - stavovi i vrijednosti kao okvir za razumijevanje ponašanja, problema i potreba

Uzorak

- 2000 ispitanika u dobi od 15 do 29 godina
- Reprezentativni uzorak formiran prema modelu troetapnog probabilističkog uzorka:
  - 1. korak: izbor jednog naselja s liste naselja u Hrvatskoj svrstanih po županijama i veličini naselja
  - 2. korak: izbor domaćinstava u odabranim naseljima
  - 3. korak: izbor jednog ispitanika odgovarajuće dobi u odabranom domaćinstvu metodom posljednjeg rođendana
- Anketiranje je provedeno u 175 naselja, i to:
  - 56 gradova (Zagreb, tri regionalna centra i 52 druga grada)
  - 119 seoskih naselja

Provedba anketnog upitnika

- Trajanje : sredina travnja - kraj lipnja 2013. godine
- Način popunjavanja upitnika: individualno, u domu ispitanika (uz upute o ispunjavanju)
- Trajanje popunjavanja upitnika: prosječno 50 min
- Broj anketara: 76

Obrada podataka

- **Univarijatna analiza** (frekvencije i postoci odgovora)
- **Bivarijatne analize** (testiranje značajnosti razlika: hi-kvadrat test, t-test i analiza varijance)
- **Multivarijatna analiza** (faktorska analiza)
- **Komparativna analiza** (podaci iz dva ranija istraživanja mladih u dobi od 15 do 29 godina Instituta za društvena istraživanja u Zagrebu: *Vrijednosni sustav mladih i društvene promjene u Hrvatskoj*, 1999. godine (N=1700 ispitanika) i *Mladi i europski integracijski procesi* iz 2004. godine (N=2000 ispitanika).

Rezultati: izbor

- Društveni profil mladih
- Najvažniji problemi hrvatskog društva i mladih u Hrvatskoj
- Vrijednosti mladih
- Konkurentnost mladih i stavovi o obrazovanju
- Zapošljavanje i poduzetništvo među mladima
- Građanska i politička participacija mladih
- Stavovi o EU
- Stavovi o osobnoj budućnosti i budućnosti hrvatskog društva

Društveni profil mladih

■ Obiteljska struktura i resursi:

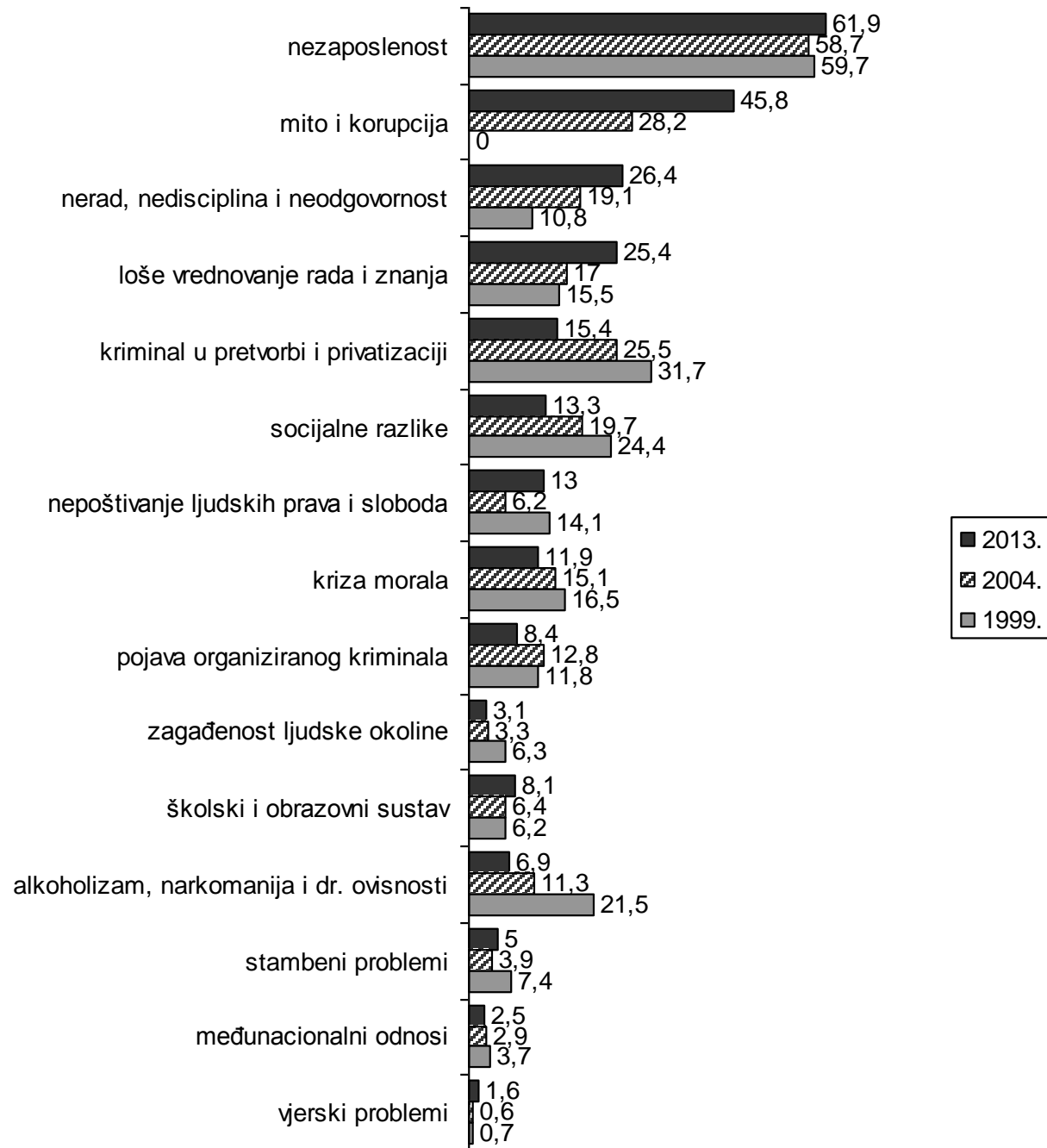
- 87% živi ili je odraslo u cjelovitim obiteljima (1999.: oko 90%)
- Oko 3/5 živi u kućanstvu s 4 ili 5 članova
- Očevi 9% i majke 12% ispitanika nemaju kvalifikacija; 2/3 imaju završenu srednju školu, a 1/4 imaju višu školu ili fakultet (2004: nekvalificirani očevi i majke 19% : 27%)
- 16% očeva i 29% majki nezaposleno
- 3/4 živi u roditeljskom stanu ili kući, 11% uživa svoj stambeni prostor (4% manje nego 2004.), a 12% su podstanari (4% više nego 2004.)
- 13% je u braku ili izvanbračnoj zajednici (2004.: 20%)
- 9% im djecu
- prosječan prihod po članu kućanstva iznosi oko 2.200 kn

■ Zaključak:

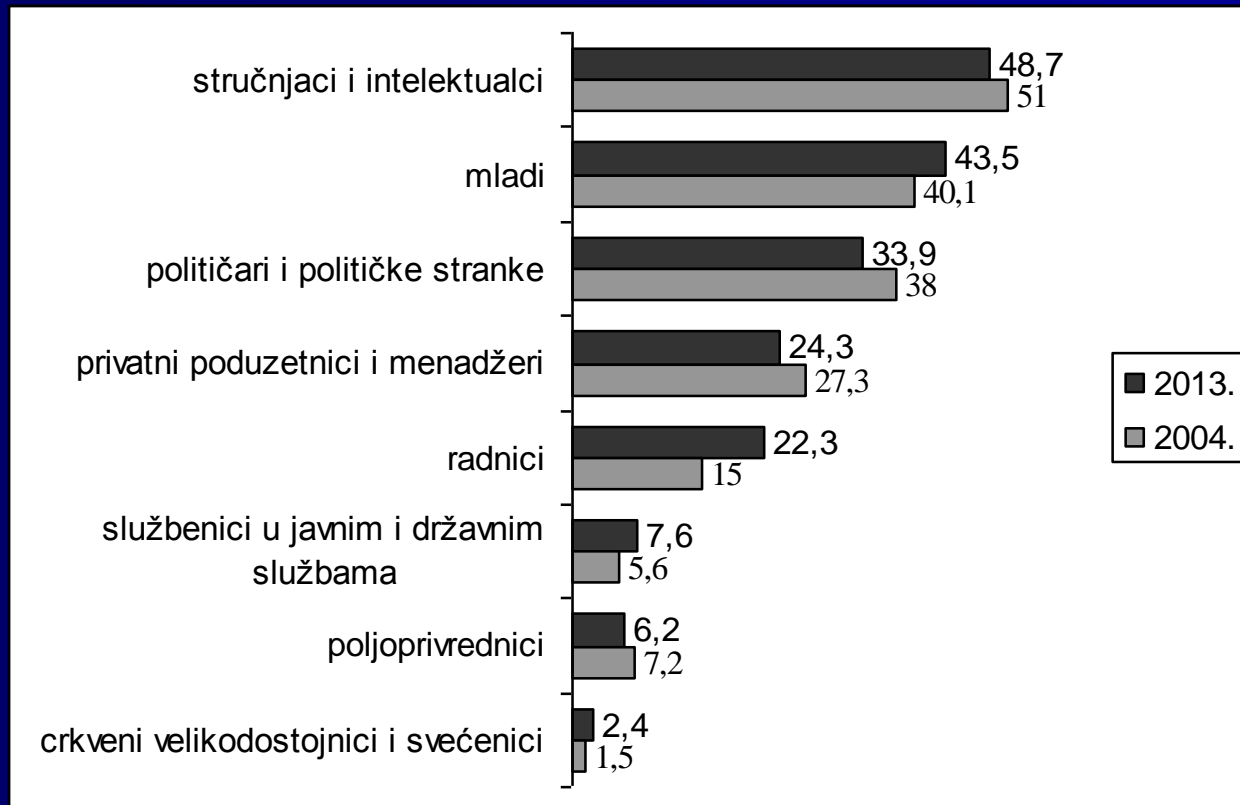
- rast obiteljskog kulturnog kapitala
- trend odlaganja braka i roditeljstva, porasta izvanbračnih zajednica i jednoroditeljskih obitelji (većinski samohrane majke)
- trend produljenja stambene ovisnosti o roditeljima
- zaoštavanje socijalnog raslojavanja i nejednakih životnih šansi
- najugroženija podskupina: mladi nižeg obrazovanja i socioekonomskog podrijetla koji žive u razmjerno nerazvijenim sredinama

Percepcija ključnih problema hrvatskog društva: 1999., 2004. i 2013.

Medrana Spajic-Vrkas

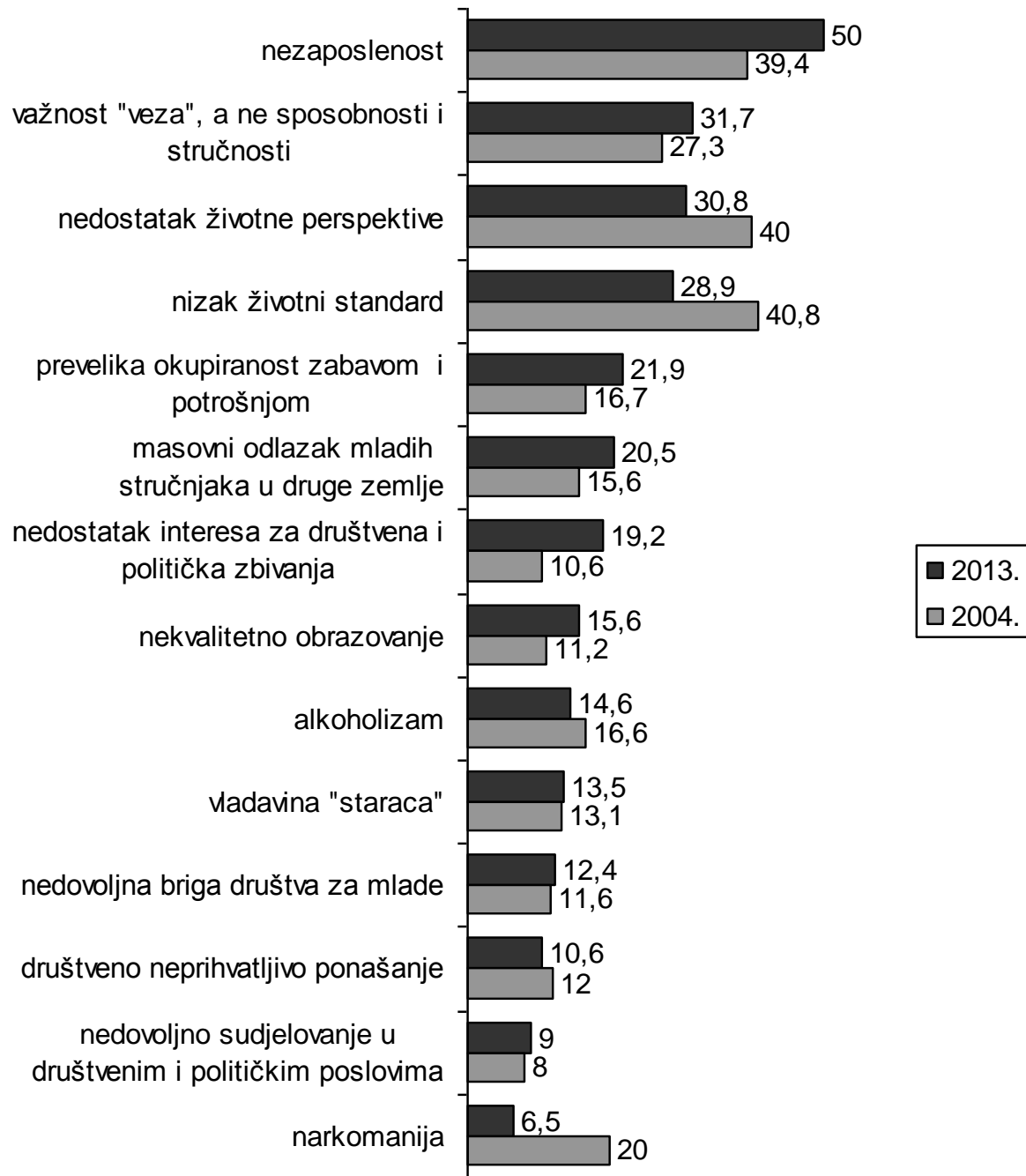

Najvažniji akteri rješavanja društvenih problema: 2004. i 2013.

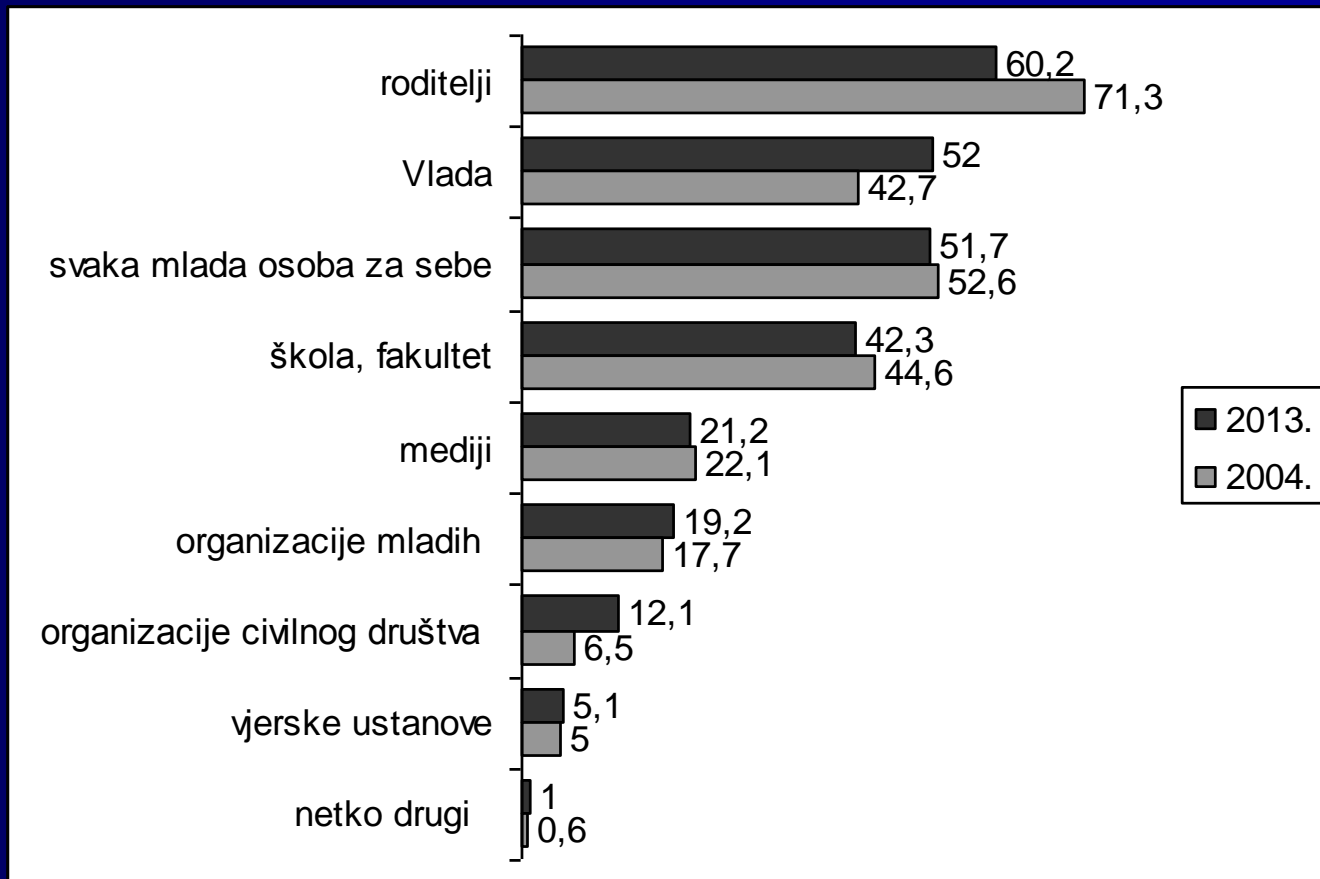

Ključni problemi mladih u Hrvatskoj: 2004. i 2013.

Vedrana Spajic-Vrkas

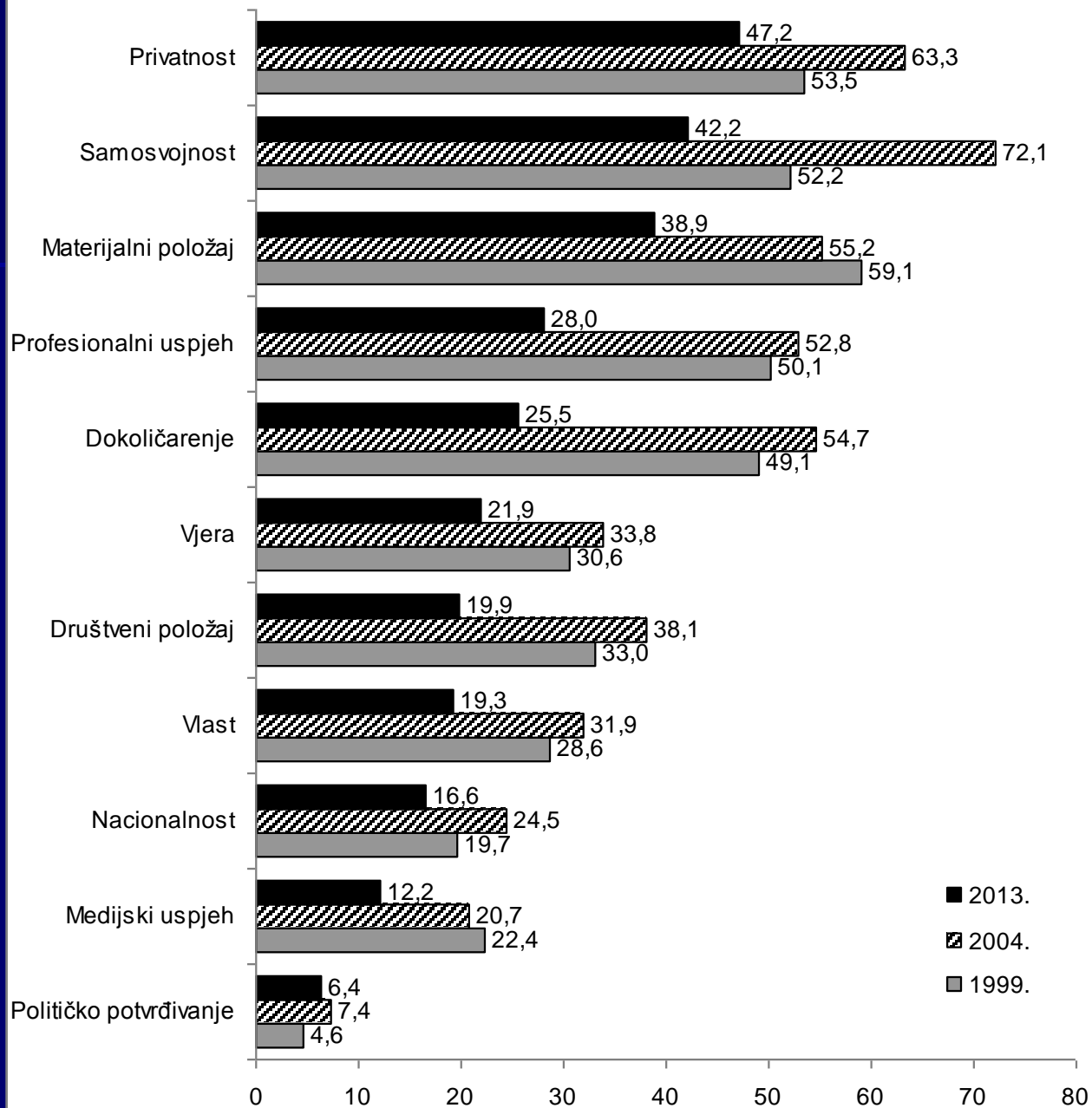

Najodgovorniji akteri u rješavanju problema mladih: 2004. i 2013.

Vrijednosti mladih: 1999., 2004. i 2013.

Vedrana Spajic-Vrkas

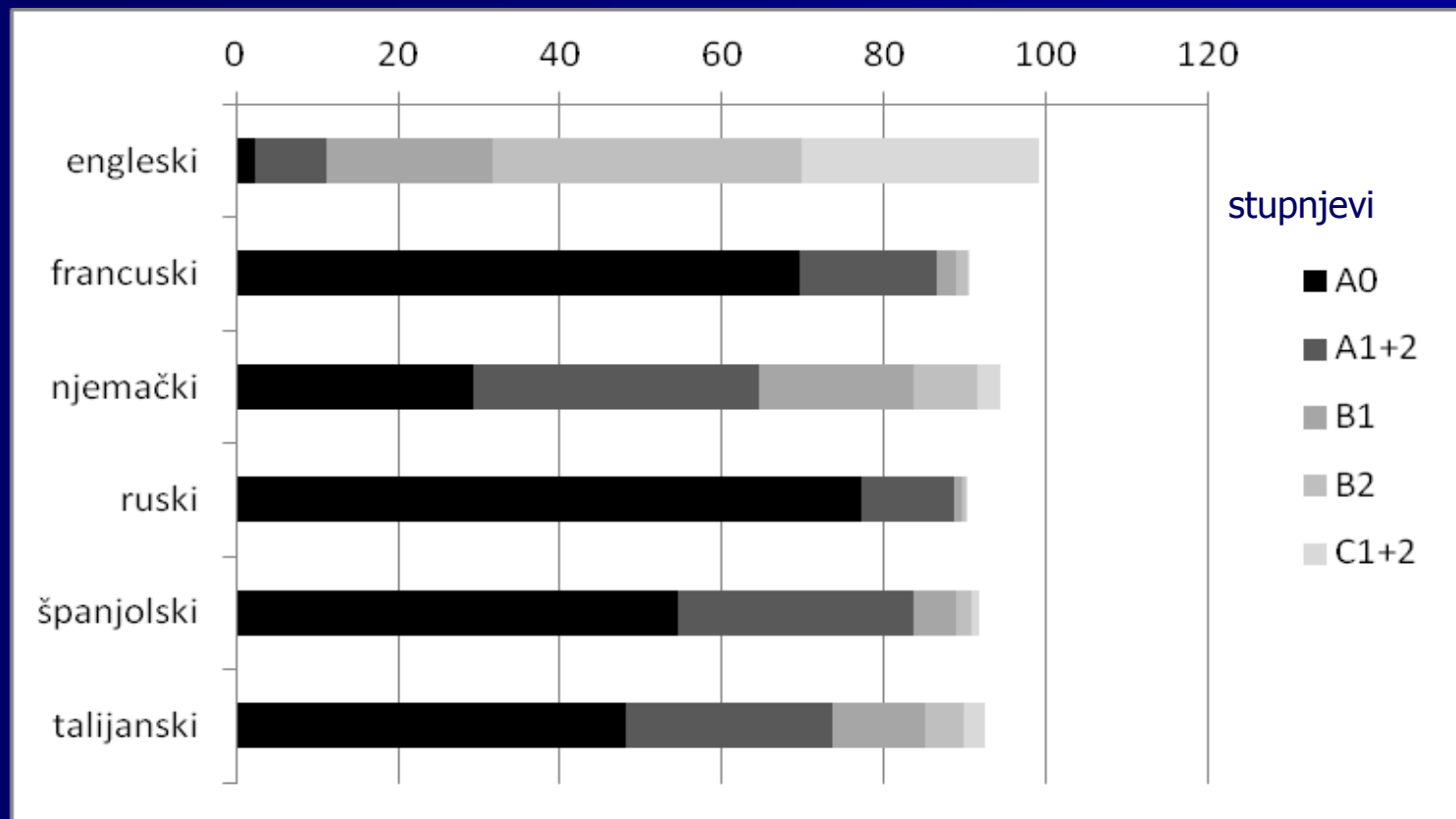

Vrijednosti mladih: strukturiranje

- Od 1999. hijerarhija vrijednosti mladih je uglavnom stabilna:
  - **Najviši rang** - vrijednosti koje pripadaju privatnoj sferi
  - **Najniži rang** – vrijednosti koje pripadaju javnoj sferi
- Trend smanjenja intenziteta prihvaćanja svih vrijednosti
- Faktorskom analizom izlučene tri relativno neovisne dimenzije:
  - **Društveni uspjeh** (političko postignuće, vlast, medijski uspjeh i sl.): muškarci, mlađi, učenici, niži obrazovni status > žene, stariji, viši obrazovni status, nezaposleni, zaposleni
  - **Samosvojnost** (materijalna, društvena i profesionalna neovisnost, uključujući dokoličarenje): studenti, stariji, viši obrazovni status, otac obrazovaniji > učenici; mlađi, niži obrazovni status, otac nižeg obrazovnog statusa
  - **Tradicionalizam** (vjera, privatnost i nacionalni identitet) žene, nezaposleni, Dalmacija i Istočna Hrvatska, završena osnovna ili trogodišnja stručna škola > studenti, Istra i Primorje, Zagrebačka regija, otac višeg stupnja obrazovanja

Konkurentnost mladih: poznavanje stranih jezika

Konkurentnost mladih: digitalna pismenost

- **Poredak** (% od "mnogo" i "vrlo mnogo"):
  - pretraživanje internetskih stranica i slušanje glazbe (oko 90%)
  - dopisivanje ili priključivanje društvenim mrežama (86%)
  - „skidanje“ internetskih sadržaja i gledanje filmova (oko 75%)
  - učenje i vježbanje (64%) te čitanje stručnih članaka i knjiga (51%)
  - igranje igrica (49%)
  - kreativno izražavanje - crtanje i izrada grafike (26%) ili programiranje (21%)
  - pisanje blogova (8%).
- **Faktorske dimenzije:**
  - **komunikacija i recepcija** kulturnih sadržaja
  - **stvaralačke aktivnosti**
  - **edukativne aktivnosti**

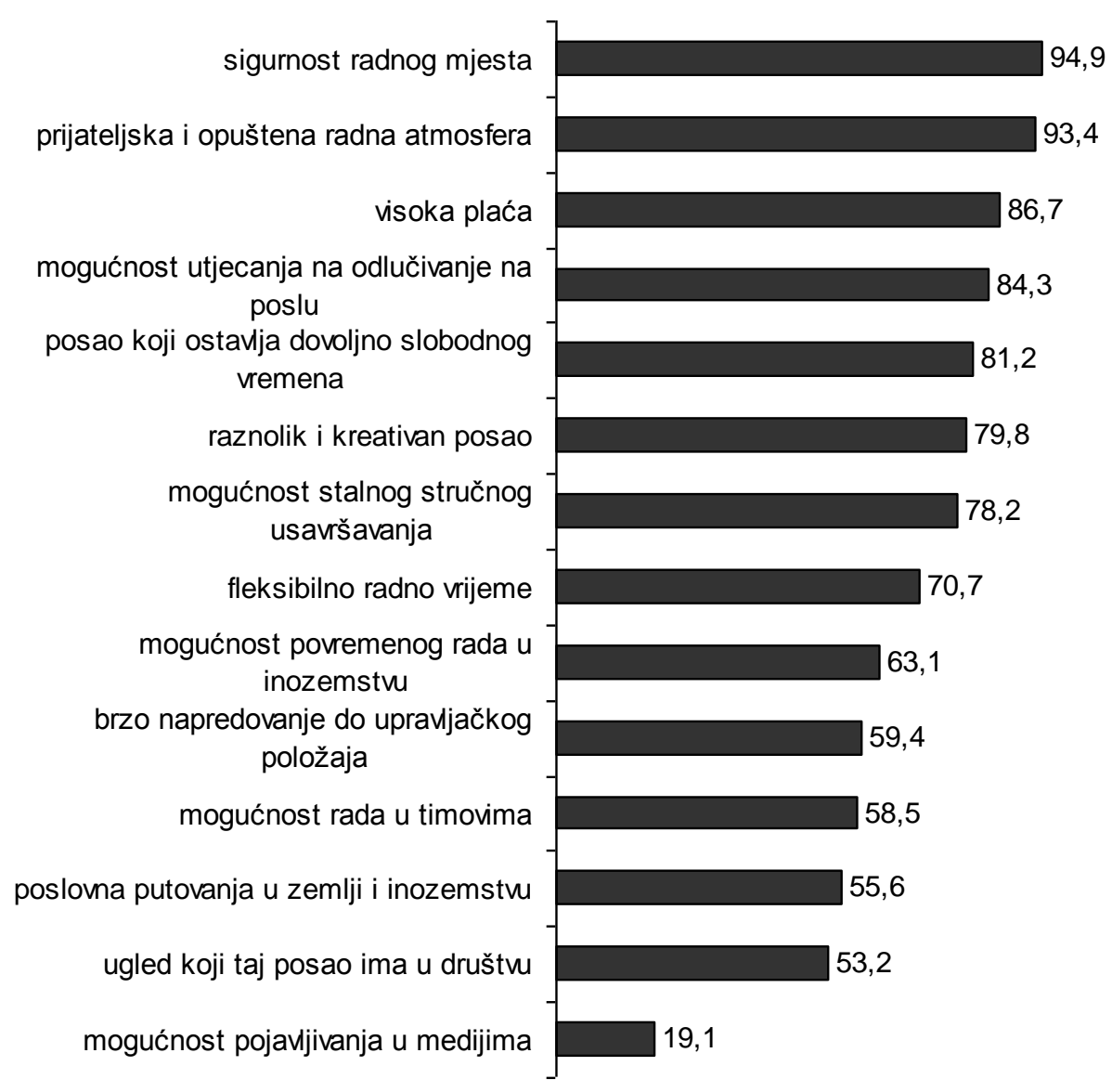
Stavovi o tome kome ili čemu treba služiti obrazovanje

- **Poredak** (% od "mnogo" i "vrlo mnogo"):
  - razvoj slobodnog i neovisnog pojedinca te osiguranje stabilne i zdrave obitelji (71%)
  - zadovoljavanje društvenih potreba (oko 70%), potaknuti razvoj ljudskih resursa na lokalnoj razini i promicati ideju održivog razvoja (po 60%)
  - zadovoljavanje interesa tržišta rada i države (oko 50%)
  - emancipacija osoba koje pripadaju diskriminiranim društvenim skupinama (48%)
  - zadovoljavanje interesa kapitala i integrirane Europe (oko 40%)
- **Faktorske dimenzije:**
  - **ekonomski i politički interesi**
  - **Individualni i društveni interesi**

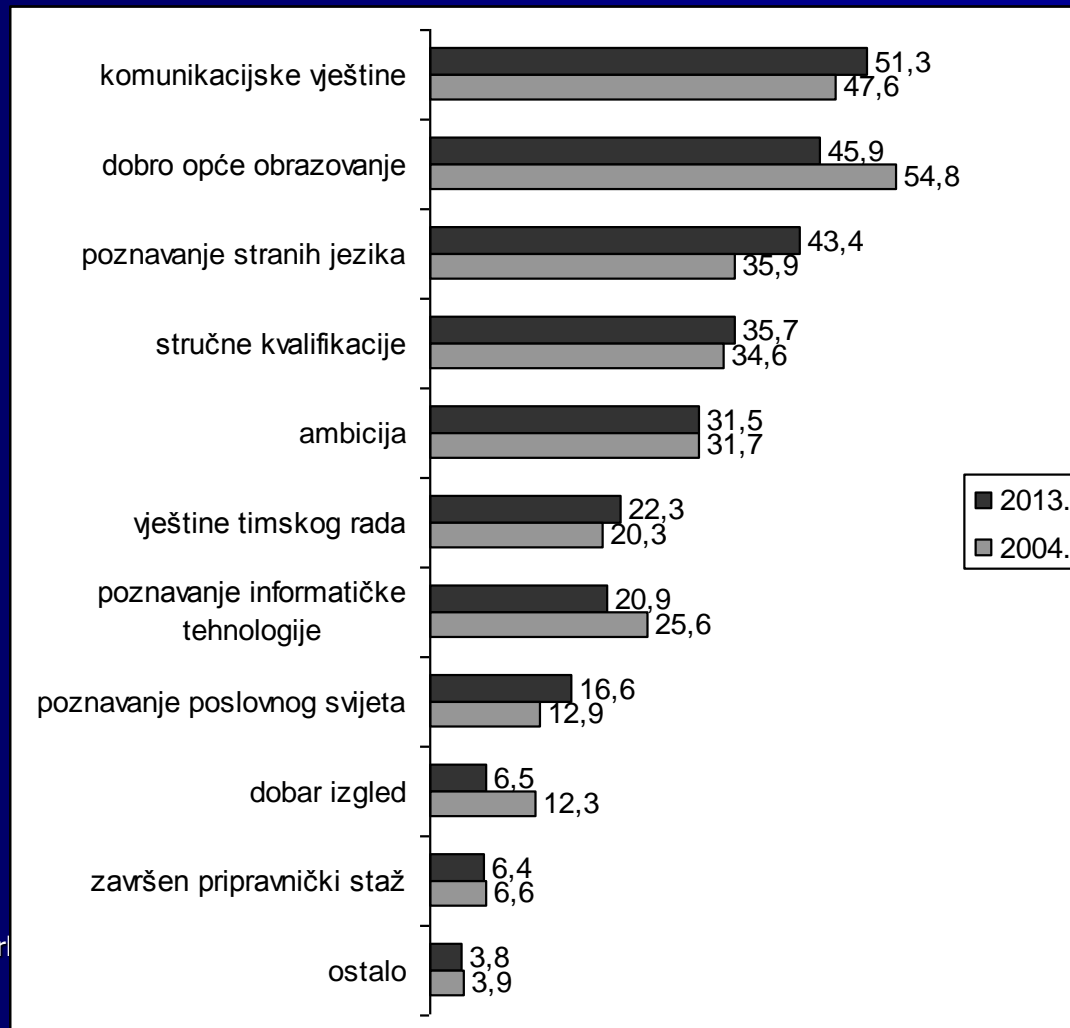
Poželjna obilježja radnog mjesta

Faktorske dimenzije.

- profesionalna afirmacija
- profesionalni prestiž
- profesionalna udobnost

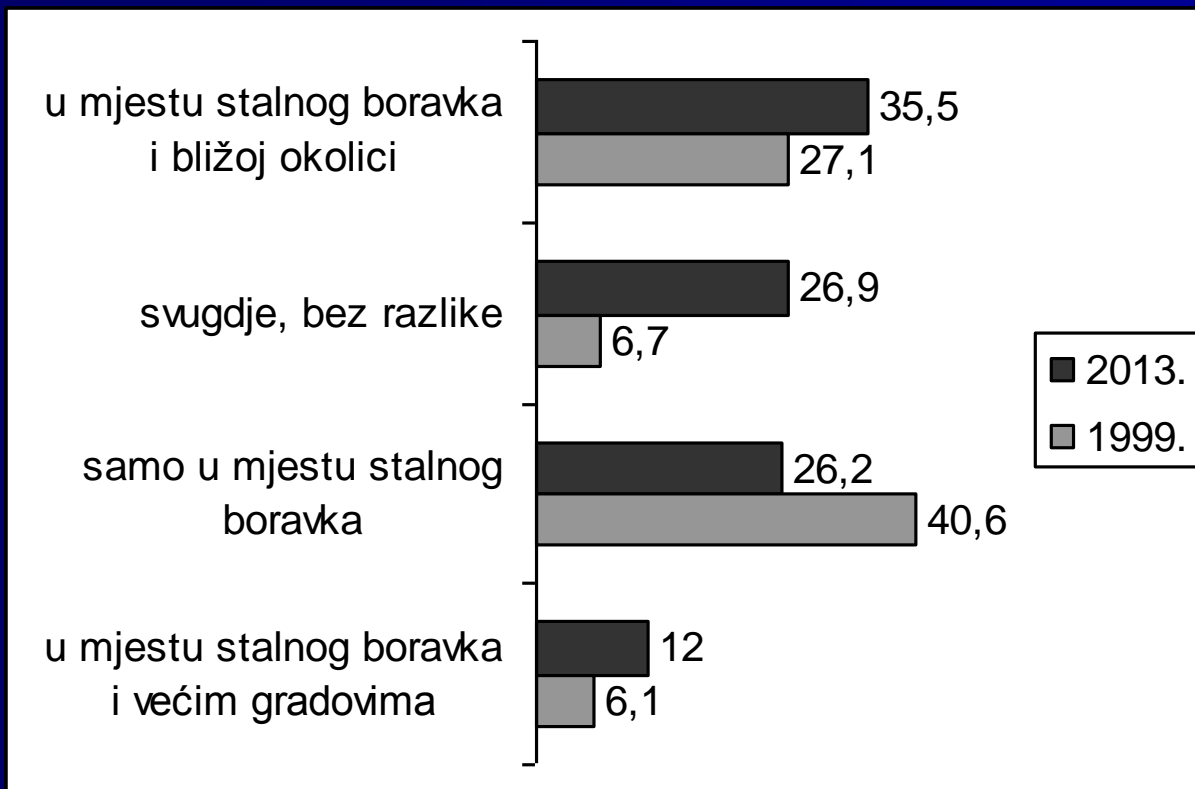
Osobna i profesionalna obilježja važna za nalaženje dobrog posla: 2004. i 2013.

Preduvjeti za uspjeh u zapošljavanju

- **Poredak** (% od "mnogo" i "vrlo mnogo"):
  - osobne ili obiteljske "veze i poznanstva", lukavost, "snalažljivost" i "promućurnost", sreća i osobno/obiteljsko bogatstvo (49%-31%)
  - podmićivanje (29%)
  - politička podobnost (27%)
  - profesionalna odgovornost i zalaganje na poslu (25%)
  - stečena znanja i sposobnosti (21%)
  - poštenje i korektan odnos prema drugima (21%)
  - fakultetska diploma (18%).
- Od godine 2004. **porasla važnost lukavosti i "snalažljivosti"**, a opala važnost **visokog obrazovanja, poštenja, pravednosti i korektnosti u odnosima s drugima.**
- Faktorske dimenzije:
  - **Privilegiranost** (veze i poznanstva, podmićivanje, bogatstvo i sl.)
  - **Znanje i stručnost (kompetentnost)** (stečena znanja i sposobnosti, profesionalna odgovornost, diploma i sl.)
  - **Pripadnost većini** (nacionalnoj, religijskoj te poslušnost i pokornost).

Spremnost nezaposlenih mladih na prostornu mobilnost radi zapošljavanja: 1999. i 2013.

Politička participacija i građanski aktivizam: članstva

Organizacija, udruga ili skupina	1999.	2004.	2013.
Sportski klub ili skupina	19,9	15,8	23,4
Politička stranka	6,8	5,3	10,7
Volonterska udruga	–	–	10,6
Kulturna ili umjetnička skupina	13,4	6,5	9,2
Udruga mladih	7,5	4,7	7,4
Vjerska udruga	–	–	5,6
Humanitarna udruga	–	–	4,6
Sindikata	9,1	4,1	2,6
Organizacija za zaštitu ljudskih prava	3,2	0,6	2,3
Organizacija za zaštitu okoliša	5,2	2,4	1,9
Mirotvorna organizacija	2,9	0,6	1,5
Neka druga organizacija	4,8	2,3	1,5
Udruga za zaštitu radničkih prava	–	–	1,1
Nisu članovi nijedne organizacije ili skupine	–	66,7	46,9

Faktorske dimenzije:

- aktivistička motivacija
- pasivno priključivanje

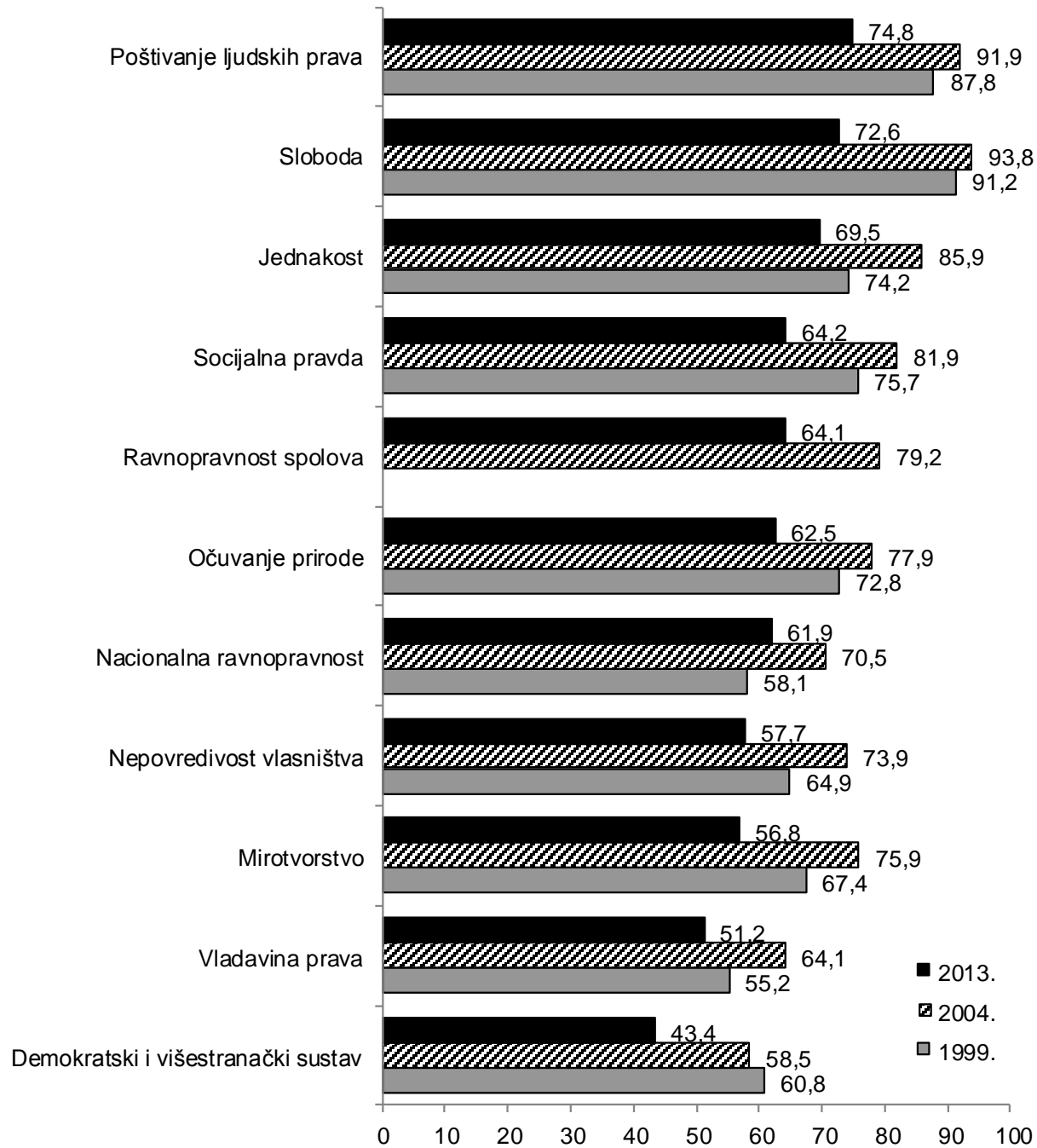

**Spremnost na participaciju:
faktorske dimenzije**

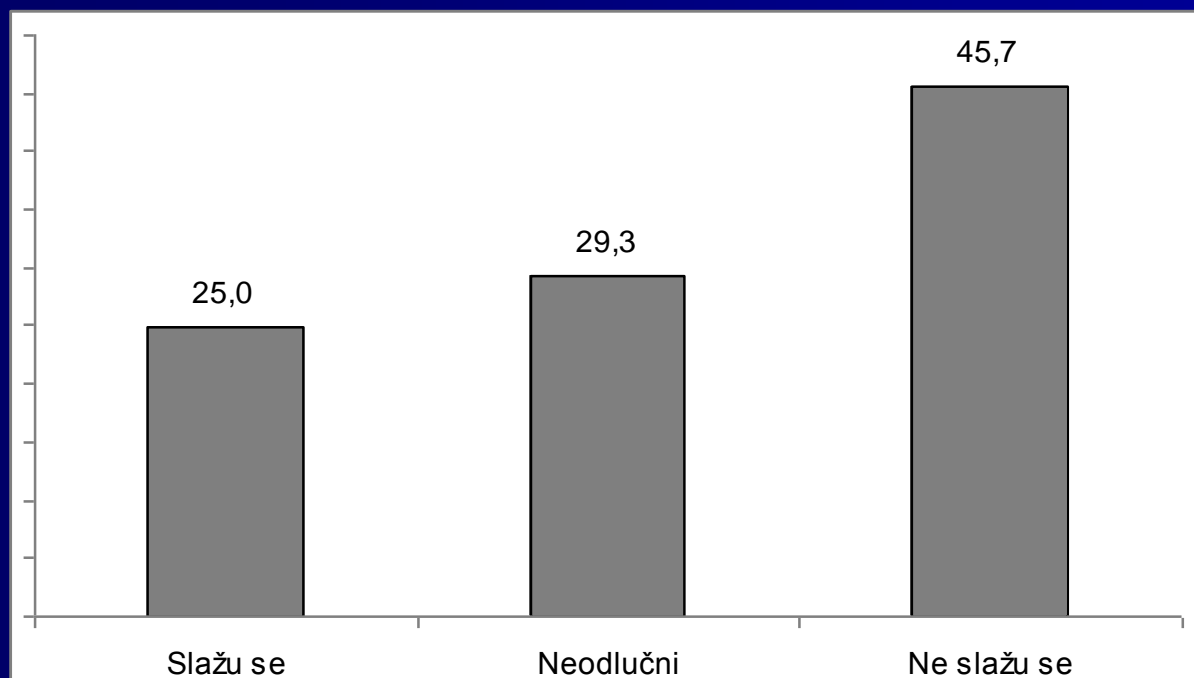
Građanske akcije	Građanski angažman	Politički angažman	Humanitarni angažman	Izborni angažman
Organiziranje štrajka	.816			
Organiziranje građanske akcije	.769			
Sudjelovanje u uličnim prosvjedima	.731			
Pokretanje građanske inicijative ili osnivanje organizacije civilnog društva	.655	.422		
Kontaktiranje međunarodnih organizacija	.619	.365		
Izrada letaka	.591			.301
Sudjelovanje u TV emisijama	.559	.508		
Pokretanje građanske inicijative na društvenim mrežama	.522		.429	
Pisanje medijima	.509	.454		.307
Uključivanje u rad političkih stranaka		.754		.348
Davanje novčanih priloga političkim strankama		.738		
Osobno kontaktiranje političara		.706		.375
Uključivanje u rad organizacija civilnog društva	.324	.499	.317	.353
Davanje novčanog priloga u humanitarnim akcijama			.842	
Organiziranje humanitarne akcije, prikupljanje novčanih sredstava za rješenje nekog problema i slično			.739	
Glasovanje na izborima				.782
Potpisivanje peticije				.714
<i>% zajedničke varijance</i>	<i>25,34</i>	<i>17,05</i>	<i>10,85</i>	<i>10,79</i>

Prihvatanje ustavnih vrijednosti: 1999., 2004. i 2013.

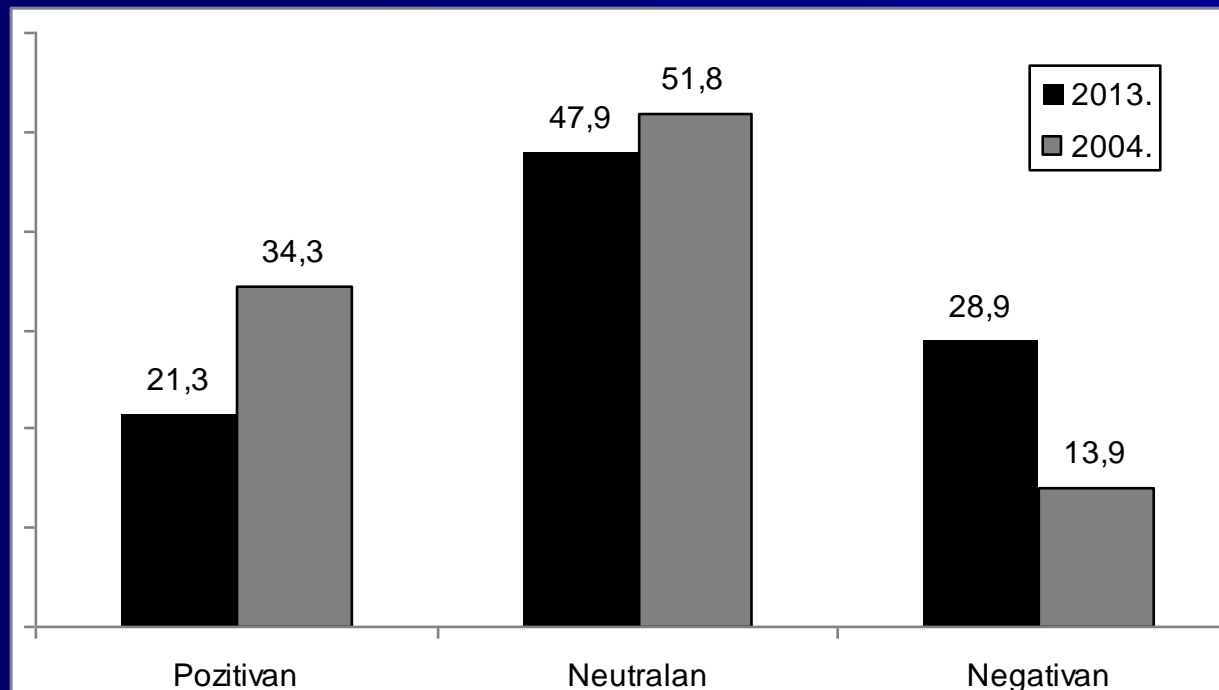
Vedrana Spajic-Vrkas

Potporna prijedlogu o pravu na glasovanje sa 16 godina

Opći stav prema Europskoj uniji: 2004. i 2013.

Pogled na osobnu budućnost i budućnost hrvatskog društva: 1999., 2004. i 2013.

